

аудиторії (скоротити матеріал, розділити на фрагменти, використовувати стоп-кадри тощо).

Серед різноманітних фільмів, які доцільно використовувати при навчанні студентів профільних вищих навчальних закладів, треба відзначити документальні фільми, які можна застосовувати як джерело термінів та приклади їх використання в монологічній та діалогічній мові. Саме при роботі з документальними фільмами має місце як активне (використання в усному спілкуванні), так і пасивне (впізнавання і розуміння) застосування професійної лексики та термінів. Етапами роботи з такою лексикою можуть бути: ознайомлення з новим матеріалом, первинне закріплення та тренування, розвиток навичок і вмінь використання лексики в різних формах усного та писемного спілкування. Вибір лексики повинен здійснюватися викладачем залежно від цілей навчання та навчальної програми.

К. А. Єремєєва

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ІСТОРИЧНОЇ ІНФОРМАТИКИ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Однією з умов розвитку сучасної вищої освіти та виховання нової генерації є інформаційне суспільство. Це обумовлює необхідність набуття студентами вищих навчальних закладів навичок обробки, набуття та збереження інформації. Крім цього, велика кількість інформації зумовлює синтез надбань різних наук. Міждисциплінарний підхід дозволяє ставити проблеми, що спочатку підіймалися в рамках інших дисциплін, вирішувати їх на основі методик, принципів, вироблених цими дисциплінами, розробляти новий інструментарій, орієнтований на переосмислення поставлених в межах однієї науки проблем, формувати нові наддисциплінарні поля. Тож сучасна освіта дозволяє поєднувати методи гуманітарних та технічних наук. Особливо це важливо для викладання гуманітарних дисциплін в технічних вузах.

Сьогодні в історичній науці вже існує дві дисципліни, пов'язані із використанням комп'ютерної обробки інформації: Digital Humanities та історична інформатика. Наразі існує дискусія серед науковців відносно їх співвідношення¹. Втім, виникає інше питання. яким чином використовувати ці дисципліни у викладанні історичних дисциплін студентам негуманітарних спеціальностей? Ми пропонуємо використовувати метод

---

¹ Див. напр.: Володимир Куліков Digital history: становлення, сучаний стан, перспективи // Спеціальні історичні дисципліни. – 2013. – 21. – С. 27-44; Таллер М. Дискусии вокруг Digital Humanities // Историческая информатика и информационные технологии и математические методы в исторических исследованиях и образовании. – 2012. – № 1. – С. 7-8.

проектів під час самостійної роботи студентів, в яких вони можуть реалізувати свої навички в обробці кількісних даних за допомогою комп'ютера на історичному матеріалі. Особливо це стосується таких напрямків історичної науки, як економічна та соціальна історія, де кількісні дані відіграють важливу роль. Можливості застосування такого підходу можна простежити на прикладі самостійної реалізації студентського проекту «Демографічні зміни в складі населення України протягом 1945-2017 років». Цей проект може виконуватись як індивідуально, так і в групах. Отже, спочатку необхідно розподілити завдання серед учасників проекту. Наприклад, один зі студентів з'ясовуватиме зміни в етнічному складі населення, інший – зміни в професійному складі і так далі. Статистичні дані, необхідні для реалізації проекту, знаходяться у вільному доступі, наприклад, на сайті <http://demoscope.ru/weekly/archives.php>. Надалі студенти з'ясовують динаміку змін демографічних показників протягом зазначеного періоду та презентують спільні результати проекту. Звісно, для здійснення цього підходу необхідно, щоб викладач/керівник проекту також володів подібними навичками обробки інформації.

Таки чином, застосування математичних методів при дослідженні історичних дисциплін дозволяє підвищити мотивацію студентів, пояснити практичну значущість комп'ютерних методів обробки інформації та історичного знання.

І. Д. Загрійчук

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТЕЙ ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НОВОЇ ГЕНЕРАЦІЇ

Живемо в епоху бурхливого розвитку науки і техніки, які є наслідком освітнього процесу, інтелектуальної діяльності людей. Сьогодні вже стало банальним твердження, що тільки інноваційна економіка може стати запорукою як динамічного розвитку суспільства і держави, так і добробуту та самореалізації кожної окремої людини. Однак, загальноприйняте розуміння сутності джерела розвитку та добробуту чомусь не дозволило всім країнам і народам, які це розуміють, добитись бажаного процвітання та стабільності. Попри різноманітні причини такого становища виділимо одну з найважливіших – роль особистості в цьому процесі. Мова піде про мотивацію до інтелектуальної праці, соціальне становище причетних до інноваційної діяльності, узгодження інтересів індивіда і суспільства, їхню взаємну зацікавленість одне в одному.

З усього викладеного вище зрозуміло, що мова піде про місце людини в суспільстві, про те, чи може індивід, знаходячись в суспільстві, будучи його членом, частиною, окремим одиничним представником, бути настільки вільним і незалежним у своїх діях та вчинках, щоб виходити за